

SPRAWOZDANIE ZE ŚWIĘTA BIBLIJ 1996

Wstęp*

„Biblia jest słowem miłości, wypowiedzianym przez Boga miłości. Nie jest opisem samego Boga, lecz objawieniem siebie swemu ludowi. Aby zrozumieć to Słowo trzeba przyjąć postawę otwarcia się w miłości na Boga”. Tylko wtedy, kiedy orędzie Pisma Św. czytane w świetle wiary, we wspólnocie wierzących daje ono nam moc, „abyśmy będąc szczerymi w miłości, wzrastali, jak mówi apostoł Paweł, w Jezusa Chrystusa”, (Ef 4, 5) i byli sposobni do spełniania naszej służby w świecie. Te myśli, cytowane na początku, zaczerpnięte z jakże głębokiego w teologiczne treści dokumentu Katolickiego Apostolatu Biblijnego z Bogoty z 1990 roku, towarzyszyły mi, kiedy w maju tego roku chrześcijanie z różnych Kościołów gromadzili się w świątyniach stolicy i jej okolic na Ekumenicznych obchodach Święta Biblii. Było to radosne i jakże ważne wydarzenie w życiu wielu z nas. Potwierdziło ono jeszcze raz, że Bóg jest dla wszystkich. Jest Bogiem ekumenicznym, jak zwykł mówić ks. prof. Wacław Hryniewicz. Tak też Biblia jest dla wszystkich ludzi. Jest Biblią Ekumeniczną. Jest księgą życia chrześcijan. Ona jest znakiem wspólnoty w Jezusie Chrystusie i „słowną ikoną naszego Pana”, jak pięknie napisał Paweł Ewdokimow, wybitny teolog prawosławny.

Mam nadzieję, że w takim odczytaniu majowych spotkań biblijnych nie jestem odosobniona. Świadczyły o tym liczne głosy i opinie docierające do mnie po warszawskich nabożeństwach biblijnych, jak również po siostrzano-braterskich agapach, będących niejako nieodłącznym dopełnieniem, naszego wspólnego obcowania z orędziem biblijnym w świątyniach. Być może narażę się na zarzut, iż przeceniam znaczenie owych agap przy wspólnym stole, w kręgu ekumenicznej wspólnoty. Ich znaczenie jest dostrzegane i potrzebne. Dają możliwość wymiany myśli, wspólnej modlitwy, dzielenia się tym „czym pała serce” (Łk 24, 32) i czym możemy się wzajemnie obdarzać i ubogacać. Znak dzielenia się Słowem zawartym w Biblii, powoduje powstawanie wspólnoty pojętej jako „agape”, w której poprzez swoje słowo uboecnia się Jezus Chrystus. Wiedzieli już o tym chrześcijanie przed wiekami, którym Klemens Aleksandryjski (150–215) przypomniał, że „trzeba się karmić ziarnem życia zawartym w Biblii, tak jak to czynimy z Eucharystią”.

* Barbara Enholc-Narzyńska, dyrektor generalny Towarzystwa Biblijnego w Polsce, przedstawiła sprawozdanie o przebiegu Ekumenicznej Niedzieli, Dni i Sobót Biblijnych w Warszawie i okolicy w dniach od 9 do 30 maja 1996 roku na IV posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego (ENDiSB) w Falenicy w dniu 12. listopada 1996 r. (Red.)

W tym duchu ujmowali znaczenie Biblii pionierzy ruchu ekumenicznego w naszym stuleciu. To Biblia była dla nich miejscem spotkania z żywym Bogiem, objawionym w Jezusie Chrystusie i źródłem wspólnego świadectwa. Jej zawdzięczamy ożywienie dążeń na rzecz wspólnoty i jedności w pluralistycznym ruchu ekumenicznym. W dialogu teologicznym była czynnikiem krytycznym, zmuszając podzielone chrześcijaństwo do „wyznania braku jedności” (Dokument Ekumeniczny 1937/38). Jednocześnie Pismo Św. odczytywano jako znak sprzeciwu wobec tych tendencji, które nie prowadzą do pojednania i wspólnoty. Dzisiaj powszechnie jest już doświadczenie, że Biblia nas bardziej łączy, niż mogłyby nas podzielić różnice teologiczne i tradycje. Dlatego w pełni uzasadniony jest pogląd, wyrażony przez ks. prof. M. Czajkowskiego, któremu zawdzięczamy następujące słowa: „Dzięki mocy Ducha Świętego stała się Biblia coraz bardziej instrumentem nie tylko dialogu, ale także ciągłego postępu we wnikananiu w misterium Chrystusa i Jego ciała, którym jest podzielony i jednoczący się Kościół. Ogromny wysiłek wspólnej refleksji teologicznej, ale jeszcze bardziej wspólnego wsłuchiwania się w to Słowo, obala wiele uprzedzeń, rozszerza horyzonty, przybliża stanowiska, oświetla drogę, przyspiesza rodzinną jedność, ale przede wszystkim sprawia, że już dzisiaj cieszymy się niejednokrotnie jednością sprzed podziałów” (*Biblia a Kultura Europy* – artykuł pt.: *Biblia rozbija, czy jednoczy chrześcijaństwo*, t. II s. 6). Ośmielam się wyrazić przekonanie iż sens tych słów uwiarygodniło oświadczenie naszych majowych Ekumenicznych Dni Biblijnych, które pragnę teraz krótko omówić.

1. MAJOWE EKUMENICZNE DNI BIBLIJNE ZNAKIEM POJEDNANIA I WSPÓLNOTY W JEZUSIE CHRZYSTUSIE.

„Wstanę i pójdę do Ojca mego” (Łk 15, 18) te słowa z Ewangelii św. Łukasza, były hasłem tegorocznego Święta Biblii i Ekumenicznych Dni i Sobót Biblijnych. Myśl przewodnia naszych dni majowych została rozwinięta w formie rozważań biblijnych, które przygotował zespół pod przewodnictwem ks. prof. Zachariasza Łyko z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, za co pragniemy wyrazić słowa serdecznego podziękowania. W czasie wszystkich nabożeństw i spotkań biblijnych czytane było „Słowo na Ekumeniczne Święto Biblii w 1996 roku”, uchwalone przez Komitet Koordynacyjny 20 lutego br. Zostało ono przyjęte z wielką powagą i wyrażało świadomość naszego bólu, że podziały między nami są widomym znakiem naszego oddalenia się nie tylko od siebie, ale i od Boga. Dlatego sprawą ludu Bożego jest żyć jako pojednana i zjednoczona rodzina, której powołaniem jest pokazywanie światu naszej pełnej wspólnoty w Jezusie Chrystusie. Takiej społeczności między nami nie zastąpi nawet najlepsza współpraca i najintensywniejszy dialog. Przez zbliżenie do Biblii, zachęcaliśmy się wzajemnie, świadomi naszych win, jako marnotrawne dzieci Boga, aby przed Wielkim Jubileuszem 2000 roku wszyscy wierzący w Chrystusa zbliżyli się do siebie i pojednali. O tę łaskę jedności i wspólnoty, która jest wolą Boga, jak i darem dla Kościoła Chrystusowego modliliśmy się w czasie Dni majowych.

Ożywieni takim duchem, w dniu 9. maja 1996 r. przeżywaliśmy inaugurację tegorocznych Ekumenicznych Dni Biblijnych w czasie uroczystego nabożeństwa w Kościele Katolickim św. Trójcy w Starej Miłosnej. Było to dla nas wszystkich głębokim przeżyciem duchowym. Zgromadziło ono liczną wspólnotę parafialną nawet z małymi dziećmi, które z największą uwagą słuchały Słowa Bożego. W nabożeństwie uczestniczyli przedstawiciele diecezji Kościołów, należących do naszego Komitetu Koordynacyjnego. W czasie dwugodzinnego nabożeństwa Słowo Boże głosili: ks. radca Alfred Tschirschnitz z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, ks. protojerej Mikołaj Lenczewski, ks. mitrat dziekan Anatol Szydłowski z Kościoła Prawosławnego, ks. prof. Zachariasz Łyko z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, ks. prezbiter Edward Czajko z Kościoła Zielonoświątkowego, ks. proboszcz Jerzy Banak i dyrektor Towarzystwa Biblijnego w Polsce pani Barbara Enholc-Narzyńska. Wspólnej modlitwie i nabożeństwu przewodniczył ks. Jerzy Banak, przewodniczący Komitetu Koordynacyjnego. Jesteśmy gorąco wdzięczni za tak serdeczne i prawdziwie braterskie przyjęcie, podczas którego dziękowaliśmy Bogu za 50-cio lecie urodzin Księdza Przewodniczącego. Modlitwą i Słowem Bożym sławiliśmy naszego Pana w dniu 10 maja w kościele św. Trójcy w parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Warszawie. Homilię wygłosił ks. bp Stanisław Kędziora z Kościoła Katolickiego (licznie zgromadzonych duchownych reprezentowali: ks. prałat dr Tomasz Wójtowicz z Kościoła Polskokatolickiego, ks. Andrzej Jędrzejczak z Kościoła Katolickiego, ks. dr Włodzimierz Nast i ks. Grzegorz Gienza z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, ks. Konstanty Wiazowski z Kościoła Baptystów, ks. prof. Zachariasz Łyko i ks. Zdzisław Kot z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, ks. protojerej Mikołaj Lenczewski z Kościoła Prawosławnego).

W niedzielę 12 maja br. odbyło się centralne nabożeństwo biblijne w katedrze warszawsko-praskiej pod wezwaniem św. Floriana. Licznie zebranej wspólnocie parafialnej i duchowieństwu z różnych kościołów przewodniczył ks. bp Kazimierz Romaniuk. W naszej pamięci zachowujemy słowa homilii księdza biskupa, gorącego orędownika Ekumenicznych Dni Biblijnych i rzeczownika Ekumenicznego Przekładu Pisma Św. Podczas tego nabożeństwa homilię wygłosił również ks. bp Mieczysław Cieślar z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego z Łodzi, a licznie zgromadzeni duchowni przybyli z następujących Kościołów: ks. bp Zdzisław Tranda z Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, ks. prot. Mikołaj Lenczewski i ks. mitrat Anatol Szydłowski z Kościoła Prawosławnego, ks. bp senior dr Janusz Narzyński z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, ks. prezbiter Edward Czajko z Kościoła Zielonoświątkowego, ks. bp Edward Puślecki i ks. superintendent Zbigniew Kamiński z Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego, ks. dr David H. Williams z Kościoła Anglikańskiego, ks. prof. Zachariasz Łyko z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego oraz pani Barbara Enholc-Narzyńska, która odczytała przygotowane Słowo. Ks. bp. Romaniukowi zawdzięczamy Słowo Pasterskie połączone z zaproszeniem na Ekumeniczne Święto Biblii, skierowane do wiernych diecezji warszawsko-praskiej. Tekst orędzia opublikował Dziennik Katolicki „Słowo” w dniu 12 maja 1996 r. Reprezentanci 11 Kościołów (Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Ewangelicko-

Augsburski, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Polskokatolicki, Kościół Rzymskokatolicki, Kościół Zborów Chrystusowych, Kościół Zielonoświątkowy, Starokatolicki Kościół Mariawitów) zebrani na centralnym nabożeństwie biblijnym, w katedrze warszawsko-praskiej św. Floriana, biskupi i duchowni przesłali Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu, Papieżowi Janowi II, pismo następującej treści:

„Wasza Świątobliwość!

W dniu 12 maja 1996 roku, w Niedzielę Biblijną, zebraliśmy się wraz z Księdzem Biskupem Warszawsko-Praskim, w katedrze św. Floriana, na wspólnej modlitwie i rozważaniu Słowa Bożego.

Reprezentujemy jedenaście Kościołów chrześcijańskich, skupionych w Komitecie Krajowym Towarzystwa Biblijnego w Polsce. Wszyscy razem obchodzimy Święto Biblii, Sobotę, Niedzielę Biblijną i Dni Biblijne.

Całym sercem włączamy się w pragnienie Waszej Świątobliwości wyrażone w „Tertio Millenio Adveniente”, by Wielki Jubileusz zastał nas, jeśli nie całkowicie pojednanych, to przynajmniej bardziej zbliżonych do siebie.

Poprzez Ekumeniczne Majowe Dni Biblijne, które obchodzimy w tym roku razem już po raz trzeci, chcemy ufnie zmierzać do tego celu, wytyczonego przez naszego Zbawiciela w modlitwie arcykapłańskiej.

Dziękując za ogłoszenie roku 1997 Rokiem Biblii nasza Ekumeniczna Wspólnota Biblijna składa Waszej Świątobliwości wyrazy najgłębszej czci, a także najlepsze i najserdeczniejsze życzenia urodzinowe, pokornie prosząc o błogosławieństwo.

Przedstawiciele jedenastu Kościołów skupionych w Towarzystwie Biblijnym w Polsce:

J. E. Ks. biskup Kazimierz Romaniuk,

J. E. Ks. Superintendent Generalny prof. dr Witold Benedyktowicz, Przewodniczący Komitetu Krajowego Towarzystwa Biblijnego w Polsce

(tu następują dalsze podpisy przedstawicieli jedenastu Kościołów)”.

Dnia 13 maja odbył się w kościele katolickim św. Anny w Warszawie Ekumeniczny koncert chórów: prawosławnego, katolickiego z Akademii Teologii Katolickiej oraz ewangelicko-reformowanego, połączony z 400-leciem stołeczności Warszawy i Dniami Biblijnymi. Słowo z okazji Dni Biblijnych wygłosił ks. Jerzy Banak w imieniu Komitetu Krajowego Towarzystwa Biblijnego w Polsce. Obecni byli ks. bp Władysław Miziołek, ks. bp. Jan Szarek, ks. bp. Zdzisław Tranda, ks. prałat Jerzy May, ks. mitrat Anatol Szydłowski z Kościoła Prawosławnego. Na zakończenie wspólnego błogosławieństwa udzielili trzej biskupi oraz odmówili modlitwę Pańską. Radość spotkania ze Słowem Bożym w Rodzinie Ekumenicznej ożywiła nasze serca w czasie nabożeństwa biblijnego i święta Wniebowstąpienia Chrystusa w świątyni Chrześcijańskiej Społeczności w Warszawie w dniu 15 maja. Atmosferę tego nabożeństwa, niezwykle ciepłą i radosną określał liczny

udział młodego pokolenia. Znalazło to wyraz w występach chóru, solistów i recytacjach. Duchowni z różnych kościołów modlili się wspólnie o powszechną znajomość Pisma Św. w narodzie polskim i błogosławieństwo dla Ekumenicznego Przekładu Pisma Św. i Ekumenicznych Dni Biblijnych. Nabożeństwu Słowa przewodniczył pastor Andrzej Bajęński, gospodarz tego biblijnego spotkania. Błogosławieństwo końcowe udzielił Naczelny Prezbiter Zborów Chrystusowych ks. Henryk Rother-Sacewicz. Muszę tutaj dodać i serdecznie podziękować naszej drogiej siostrze Danucie Ryzyk, dzięki której przygotowano 1000 plakatów na Święto Biblii i rozesłano do parafii całej Polski.

Wspólną modlitwą i pieśnią dziękowaliśmy Bogu za dar Jego Słowa w czasie nabożeństwa sprawowanego wspólnie przez parafię Ewangelicko-Augsburską i Reformowaną w dniu 16 maja br. w Kościele Wniebowstąpienia Pańskiego w Warszawie. Przemawiał ks. bp Jan Szarek z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, dyrektor Barbara Enholt-Narzyńska i ks. bp Zdzisław Tranda z Kościoła Ewangelicko-Reformowanego. Wspaniały koncert najlepszego 100-osobowego chóru Concordia z USA ubogacił w sposób szczególny to spotkanie. Dnia 18 maja br. na uroczystość Soboty Biblijnej zaprosił miłośników Pisma Św. z różnych Kościołów Kościół Adwentystów Dnia Siódmego. Bogaty program obejmował modlitwy, pieśni religijne w wykonaniu solistów, dwóch chórów (w tym dziecięcego). Kazanie wygłosił ks. protojerej Mikołaj Lenczewski oraz Słowo pani Barbara Enholt-Narzyńska. Podczas nabożeństwa przemówienie wygłosił Przewodniczący Kościoła pastor Władysław Polok i ks. prof. Zachariasz Łyko, reprezentowani byli również liczni duchowni z wielu kościołów. Z okazji Ekumenicznych Dni Biblijnych wydano specjalny numer „Znaków Czasu” nr 5 z 1996 r. – poświęcony Biblii.

Liczna wspólnota parafialna, której przewodniczył ks. bp Ludwik Jabłoński i ks. proboszcz Witold Szymański przyjęła bardzo serdecznie gości ekumenicznych na nabożeństwie biblijnym w Kościele Starokatolicim Mariawitów w Mińsku Mazowieckim w dniu 21 maja br. W imieniu Towarzystwa Biblijnego przemawiała dyrektor Barbara Enholt-Narzyńska. Uczestników nabożeństwa ujął liczny udział dzieci, za co szczególnie jesteśmy wdzięczni ks. proboszczowi Witoldowi Szymańskiemu, który stworzył z ks. bp. Ludwikiem Jabłońskim bardzo serdeczną atmosferę całego nabożeństwa.

W dniu 22 maja br. Kościół Baptistów w Warszawie przy współudziale Seminarium w Radości, przygotował nabożeństwo biblijne z udziałem duchownych, studentów i chóru. Przewodniczył ks. rektor Gustaw Cieślak, a Słowo wygłosiła w imieniu Towarzystwa Biblijnego pani Barbara Enholt-Narzyńska. Obecni byli duchowni z różnych kościołów.

Uroczyste nabożeństwo Słowa z procesją biblijną odbyło się w Kościele Polskokatolickim w Warszawie w dniu 24 maja br. Przewodniczył ks. infułat dr Tomasz Wójtowicz, przy udziale licznie zgromadzonego duchowieństwa różnych wyznań. Jak zawsze Kościół Polskokatolicki przyjął nas bardzo serdecznie, za co jesteśmy szczerze wdzięczni z serca dziękując.

Specjalnie przygotowane zaproszenia z bogatym programem zachęcały do udziału w uroczystym nabożeństwie na Ekumeniczne Święto Biblii

w parafii Prawosławnej im. Jana Klimaka w Warszawie w dniu 25 maja 1996 roku. Nabożeństwu przewodniczył ks. mitrat Anatol Szydłowski, proboszcz parafii. Słowo Boże głosili: ks. bp Zdzisław Tranda z Kościoła Ewangelicko-Reformowanego i ks. prof. Zachariasz Łyko z Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego i dyrektor Barbara Enholc-Narzyńska z Towarzystwa Biblijnego. Nabożeństwo zgromadziło licznych duchownych i wiernych z różnych Kościołów i bratnich parafii katolickich. W świętej liturgii brał udział znany w całej Warszawie znakomity chór Wyższego Prawosławnego Seminarium. Nad całym programem troskliwą opiekę sprawował ks. prot. Mikołaj Lenzewski.

Powiew Ducha Św. czuliśmy w Kościele Zielonoświątkowym zaproszeni na ekumeniczne nabożeństwo biblijne w dniu 26 maja br. w uroczystość zesłania Ducha Św. Nabożeństwu przewodniczył Prezbiter warszawski ks. Edward Czajko. Kazanie wygłosił ks. superintendent Zbigniew Kamiński z Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego. Przemawiała dyrektor Barbara Enholc-Narzyńska z Towarzystwa Biblijnego. W pamięci uczestników tego nabożeństwa pozostanie zapewne świadectwo młodego kleryka katolickiego, który po płomiennym kazaniu ks. sup. Zdzisława Kamińskiego, poprosił spontanicznie o głos, aby wyznać publicznie, że Biblia która przypadkowo znalazła się w jego rękach, zakupiona na dworcu sprawiła, że obrał on drogę służby Bogu i Kościołowi.

Wspólne nabożeństwa biblijne w maju br. zakończyła uroczysta Msza św. w katolickim kościele św. Marcina w Warszawie w dniu 30 maja br. Licznej wspólnocie ekumenicznej i modlitewnej przewodniczył ks. bp Władysław Miziołek w asyście ks. rektora Andrzeja Gałki. O majowych Ekumenicznych Dniach Biblijnych mówiła pani Barbara Enholc-Narzyńska, dyrektor Towarzystwa Biblijnego w Polsce. Po Mszy św. tradycyjna agapa siostrzanej wspólnoty świętomarciańskiej pełna była gości z wielu kościołów, a nawet krajów. W czasie majowych Ekumenicznych Dni Biblijnych radość wspólnych agap mogliśmy przeżyć prawie we wszystkich kościołach, gdzie odbywały się nabożeństwa biblijne. Były one dodatkowym ubogaceniem naszych wspólnych spotkań biblijnych.

Polskie Radio w programie III Radia BIS retransmitowało w paśmie audycji religijnych, w całości bądź części ekumeniczne nabożeństwa biblijne sprawowane w Warszawie w dniach 9–30 maja w następujących terminach: 9 czerwca, 16 czerwca, 11 sierpnia i 25 sierpnia br.

W czasie wszystkich nabożeństw były zorganizowane stoiska biblijne, gdzie zgromadzeni mogli zaopatrzyć się w Pismo Św. Rozdawano też wszystkim uczestnikom nabożeństw pojedyncze Ewangelie (w sumie około 9.000 egzemplarzy). Stoiska biblijne były przygotowane i prowadzone przez pracowników Towarzystwa Biblijnego i wolontariuszy z różnych Kościołów.

Pozwoliłam sobie tak szczegółowo przedstawić przebieg tegorocznych Ekumenicznych Dni i Sobót Biblijnych, aby ukazać z jaką życzliwością były one przyjmowane i jak licznie uczęszczali na nie zarówno duchowni jak i świeccy. Jest to objaw budujący i godny podkreślenia, że rośnie wśród wiernych naszych Kościołów świadomość, iż „każdy dzień bez Pisma Św., to dzień stracony bezpowrotnie w życiu każdego człowieka”. Dlatego pilnie potrzebny jest nam Ekumeniczny Przekład Pisma Św., a także braterska

współpraca w dziedzinie misji i apostołatu biblijnego, która wpisze się do naszego życia duchowego i religijnego, jako stały i trwałe element doświadczenia Ekumenicznych Świąt i Dni Biblijnych.

2. PISMO ŚWIĘTE GRAMATYKĄ NASZEJ WIARY I TREŚCIĄ ŻYCIA LUDU BOŻEGO.

Ks. bp Kazimierz Romaniuk mówiąc o recepcji Pisma Św. w naszym społeczeństwie wskazuje, że Pismo Św. w coraz szerszym zakresie dostępne jest dla tych, którzy pragną je posiadać. Ponadto poszerza się krąg czytelników i to nie tylko wśród chrześcijan, ale i wśród niewierzących. Najgorzej przedstawia się jednak sprawa żywej obecności treści Pisma Św. w naszych sercach i w codziennym życiu człowieka.

Jak słusznie zauważa dokument z Bogoty (1990), nasze wysiłki zmierzające do ekumenicznego odczytania Biblii, winny przekształcać nasze życie codzienne i prowadzić do budowania wspólnoty opartej na miłości i zakorzenionej wierze w Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego Jezusa Chrystusa. Sięgając po Pismo Św. czytelnik winien też mieć świadomość, że w nim spotyka samego Boga, który przemawia do nas w swoim Słowie. Takie obcowanie z Pismem Św. winno znajdować swą kulminację w zaproszeniu do naśladowania Jezusa Chrystusa.

Z myślą o tym wyzwaniu podzielałam stanowisko ks. dra Józefa Budniaka, który po poprzednim naszym posiedzeniu apelował o przygotowanie wspólnego stanowiska Komisji Koordynacyjnej, w sprawie pobudzenia wiernych do czytania Pisma Św. Ze smutkiem muszę przyznać, że w środowisku do którego, jako ewangeliczka należę, codzienne, stałe obcowanie z Biblią, uległo daleko idącej erozji i nawet rosnące liczby rozpowszechnienia Pisma Św. na świecie nie są w stanie zmienić faktu, że moi współwyznawcy mają bardzo powierzchowny i obojętny stosunek do Pisma Św. Za Marcinem Lutrem można tu powiedzieć, że Biblia leży u wielu ludzi pod „ławą”. Stąd widzę potrzebę realizacji postulatu sformułowanego przez ks. dra Józefa Budniaka. Nie został on jednak do tej pory przez nas spełniony, nad czym głęboko ubolewam. Takie słowo winno jednak być głosem Komitetu Koordynacyjnego. Jest to bowiem sprawa, do której przede wszystkim powołane są Kościoły. Pismo Św. słuchamy i czytamy w Kościele i z Kościołem. Bo Kościół, jako ciało Chrystusa, nosi Biblię w sobie, jako słowo prawdy. Towarzystwo Biblijne spełnia w tej sytuacji jedynie rolę służebną, zajmując się tłumaczeniem, wydawaniem i rozpowszechnianiem Biblii. I w tym też sensie pragnie wspomagać na miarę swoich skromnych możliwości posługę Kościołów. Ubolewam nad tym, iż nie udało się nam zorganizować sesji naukowej poświęconej refleksji nad rolą Pisma Św. w budowaniu wspólnoty i jedności Kościołów. Wstępne rozmowy na ten temat podjęte przeze mnie z ks. bp. prof. dr. hab. Wiktorem Wysoczańskim, rektorem ChAT-u nie mogły być doprowadzone do końca z powodu zmian na stanowisku rektora. Jak sądzę powinniśmy do tej sprawy powrócić w kontaktach z ks. bp. prof. dr. Jeremiaszem, nowowybranym rektorem ChAT-u. Wyobrażam sobie, że do udziału w takiej sesji winny być zaproszone ATK,

KUL i inne uczelnie teologiczne. We wszystkich tych poczynaniach winien przyświecać nam jeden cel, aby Pismo Św. stało się gramatyką naszej wiary i treścią życia człowieka.

3. O PONOWNE ODKRYCIE CHRYSYSTUSA, ZBAWICIELA I EWANGELIZATORA.

W ten sposób ujęty temat proponuje Ojciec Św. w Liście Apostolskim „Tertio Millenio Adveniente”, jako osnowę naszych rozważań już w przyszłym roku. Jest to w pełni uzasadnione i zrozumiałe Bo zawsze modlitewne i medytacyjne czytanie Pisma Św., to jest to, co nazywamy „lectio divina”, prowadzi, jak zauważa Paweł Ewdokimow w swym wielce pouczającym i cennym szkicu o lekturze Biblii (por. jego książka: P. Ewdokimow: *Wieki życia duchowego*. Kraków 1996), prowadzi do apostołatu, albowiem według św. Pawła: „mowa i głoszenie nauki były ukazywaniem Ducha i mocy” (I Kor 2, 4).

Przygotowując się zatem do takiej posługi Słowu Bożemu i do przyszłorocznych Ekumenicznych Dni Biblijnych niech pomocą dla nas będzie komentarz do IV rozdziału Ewangelii Łukasza opracowany przez ks. bp. Kazimierza Romaniuka. Prośmy też usilnie Pana, aby lata, które pozostały do Wielkiego Jubileuszu były dla chrześcijan wielkim przygotowaniem do tego doniosłego wydarzenia, które winno być dla nas wszystkich znakiem łaski, pojednania i jedności Rodziny Bożej w Jezusie Chrystusie.

Warszawa

BARBARA ENHOLC-NARZYŃSKA

R E C E N Z J E

Ks. TADEUSZ BRZEGOWY, *Księgi historyczne Starego Testamentu*, Tarnów 1996, s. 272.

Ks. prof. Tadeusz Brzegowy jest wykładowcą Pisma Świętego w Instytucie Teologicznym w Tarnowie i Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Jego książka, wydana jako 32 tom serii naukowej *Academica* przez Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej *Biblos*, traktuje na temat ksiąg historycznych Starego Testamentu. Chodzi więc najpierw o tzw. dzieło deuteronomistyczne, a więc księgi biblijne od Jozuego do Drugiej Królewskiej, następnie o dzieło kronikarskie (dwie Księgi Kronik oraz Księgi Ezdrasza i Nehemiasza), obydwie Księgi Machabejskie oraz mniejsze księgi zaliczane do literatury historyczno – dydaktycznej. Autor omawia systematycznie ich